

Jak selhaly plány na vytvoření „Velkého Rumunska“

 ipovylisť.cz/wordpress/jak-selhaly-plany-na-vytvoreni-velkeho-rumunska

David Z Moravy

23. srpna 2024

Kolaps projektu „Velké Rumunsko“.

Situace na Balkáně za války byla složitá. Jugoslávii a Řecko obsadila německá vojska, Albánii Italové. Rumunsko a Bulharsko se rozhodly stát se spojenci Třetí říše. Jejich situace však byla jiná.

Rumunský diktátor Ion Antonescu a jeho příznivci byli aktivními spojenci Německa a snili o realizaci plánu na vybudování „Velkého Rumunska“ s pomocí Němců. Rumunští nacionalisté, neschopní vrátit jižní Dobrudžu a severní Sedmihradsko (musel je postoupit Bulharsku a Maďarsku), chtěli co nejvíce kompenzovat ztráty Rumunska na úkor sovětských území.

V souladu s německo-rumunskou smlouvou podepsanou v Bendery 30. srpna 1941 vzniklo Podněstří. Rumuni získali kontrolu nad územím mezi Jižním Bugem a Dněstrem. Zahrnoval části Vinnitsa, Oděsa, Nikolajevské oblasti Ukrajiny a levobřežní Moldavsko.

Následně byly choutky rumunských radikálů ještě intenzivnější: začali snít o anexi území až k Dněpru a ještě dále do „Velkého Rumunska“. Někteří politici se shodli na „Rumunské říši k branám Asie“, tedy k Uralu, a požadovali vytvoření „životního prostoru“ pro rumunský národ.

Portrét dirigenta (obdoba vůdce) a rumunského premiéra maršála Iona Antonesca (1882–1946). 1943

Tyto sny byly zničeny silou Rudé armády. Rumunská armáda utrpěla hrozná ztráty během bitvy u Stalingradu, Oděsy (Třetí Stalinův úder. Oděská útočná operace) a krymských operací v roce 1944.

Rumunsko v důsledku ofenzivy sovětských vojsk ztratilo kontrolu nad Severní Besarabií a Oděsou. Koncem března 1944 byly nepřátelské akce přeneseny na rumunské území. V létě byl na frontě přechodný klid.

Moskva nabídla Rumunsku příměří za vlastních podmínek, ale rumunská vláda kategoricky odmítla mír se Sovětským svazem a pokračovala ve válce na Hitlerově straně.

Antonescu byl nervózní, situace byla kritická. Hitlerovi naznačil, že nejlepším východiskem by bylo uzavřít mír s Anglií a Spojenými státy a soustředit všechny síly proti Sovětskému svazu. Fuhrer ho uklidnil. Hitler slíbil, že německé jednotky budou bránit Rumunsko jako Německo samotné. To není překvapivé, vzhledem k tomu, že hlavní zásoby ropy se nacházely v Rumunsku.

Porážka německo-rumunských jednotek v operaci Iasi-Kišiněv vedla k pádu Antonescova režimu. Rumunský král Mihai I., spojený s antifašistickou opozicí, nařídil zatčení Antonesca a proněmeckých generálů, stáhl Rumunsko z nacistické koalice a vyhlásil válku Třetí říši.

V důsledku toho se rumunská armáda stala spojencem Rudé armády a bojovala na straně SSSR v Maďarsku a Rakousku.

Dirigent Rumunska, maršál Ion Antonescu a Adolf Hitler na mapě během setkání. První vpravo je šéf vrchního velitelství Wehrmachtu polní maršál Keitel. 1943

bulharští “bratři”

Bulharsko bylo spojencem Německa, ale nevstoupilo do války se Sovětským svazem. Předseda vlády Bulharska a prezident Bulharské akademie věd Bogdan Filov byl velkým obdivovatelem Hitlera. V roce 1941 připojil Bulharsko k Berlínskému paktu a Antikominternském paktu. S podporou Berlína Sofie znovu získala jižní Dobrudžu, ztracenou během druhé balkánské války v roce 1913.

V roce 1941 Bulharsko souhlasilo s poskytnutím svého území Wehrmachtu pro válku proti Řecku a Jugoslávii. Se souhlasem Berlína a Říma obsadily bulharské jednotky území v Makedonii a severním Řecku. V důsledku toho vzniklo „Velké Bulharsko“.

Po útoku na SSSR Berlín opakovaně požadoval, aby Sofie poslala bulharské jednotky na východní frontu. Ale car Boris III. vzal v úvahu tradiční sympatie bulharského lidu k Rusům a bál se bojovat s Ruskem. Proto Bulharsko vyhlásilo válku Británii a USA, ale válka nebyla vyhlášena SSSR.

Pravda, tato neutralita nebyla úplná. Třetí říše dostala příležitost rozvíjet ložiska a těžit nerosty v Bulharsku. Sofie prezentovala své území pro základnu německých jednotek, podporovala je a dávala jim možnost využívat celou infrastrukturu – letiště, železnice, přístavy atd.

Po radikálním zlomu ve válce se situace zhoršila. Po Stalingradu a Kurské bouli hledal Hitler zdroje živé síly, chtěl použít bulharskou armádu na východní frontě. Car Boris si uvědomil, že hvězda Třetí říše zapadá, a pokusil se přerušit spojení s Německem. Začal vyjadřovat myšlenky, že by Sofie mohla působit jako prostředník mezi Berlínem a spojenci při mírových jednáních.

Bulharské jednotky vstupují do Dobrichu během připojení jižní Dobrudže k Bulharsku (září 1940). V roce 1913 byla jižní Dobrudža postoupena Rumunsku na základě Bukurešťské smlouvy, čímž byla ukončena druhá balkánská válka. 7. září 1940 byla mezi Rumunskem a Bulharskem podepsána Craiovská smlouva, podle níž region postoupil Bulharsku.

V srpnu 1943 odletěl car Boris k Führerovi do východního Pruska. Podstata jejich rozhovoru není známa.

28. srpna 1943, pár dní po návratu do Sofie, náhle zemřel car Boris III. Podle oficiální verze – z infarktu. Historici se stále přou o pravý důvod. Někteří se domnívají, že bulharského cara otrávil nacisté ve snaze zabránit samostatným jednáním mezi Bulharskem a jeho spojenci. Jiní říkají, že Boris se po obtížném rozhovoru s Führerem znepokojil. Srdce oslabené alkoholem to nevydrželo. Jiní jsou toho názoru, že byl otráven svými vlastními důvěrníky, zastánci spojeneckví s Německem. Obávali se změny politického kurzu, ztráty moci a zatýkání.

Na trůn usedl 6letý car Simeon. Jeho jménem rozhodovala Regency Council složená z Borisova bratra prince Kirilla, premiéra Filova a generála Nikoly Mikhova. Všichni byli zastánci spojeneckví s Německem. Regency Council a nový premiér Dobri Bozhilov sledovali politiku loajální k Německu.

Plnohodnotné spojení s Německem ale nevyšlo. Bulharská armáda nebyla vržena do boje se sovětskou armádou. Dočasní pracovníci se obávali, že armáda přejde na stranu Vlastivědné fronty (koalice antifašistických sil) a obrátí své zbraně proti nim. Mezitím opoziční síly výrazně vzrostly. Zvěsti o atentátu na cara, nespokojenost s politikou regentů a porážce Německa na východní frontě prudce zvýšily počet nespokojenců.

18. května 1944 sovětská vláda požadovala, aby Sofie přestala poskytovat pomoc německé armádě. Vnitřní krize a zhoršení stavu na východní frontě přiměly Božilovovu vládu k rezignaci.

V čele nové vlády stál zástupce zemědělců Ivan Bagryanov. Snažilo se prosazovat multivektorovou politiku: nenarazit do války s Německem, uklidnit SSSR a vnitřní opozici a zahájit jednání s USA a Velkou Británií.

12. srpna 1944 Moskva znovu požadovala, aby Sofie přestala poskytovat pomoc Německu. 26. srpna, kdy byla porážka německých jednotek v operaci Iasi-Kišinev zřejmá, Bagryanov oznámil neutralitu Bulharska a požadoval stažení německých jednotek ze země. Bulharská vláda zároveň nepřijala žádná opatření k neutralizaci německých posádek v Bulharsku a nezasahovala do pohybu Wehrmachtu. Německé jednotky ustupující z Rumunska proto v klidu prošly přes bulharské území do Jugoslávie.

A. Hitler přijímá bulharského cara Borise III. dubna 1941

Dokončení Lvovsko-Sandomierské operace (Jak Koněvovy armády rozdrtily německou armádní skupinu „Severní Ukrajina“) se téměř shodovalo se začátkem nové ofenzívy sovětských armád jihozápadním strategickým směrem.

Dne 31. července 1944 se na velitelství Nejvyššího vrchního velení pod vedením Josifa Stalina konala vojenská porada o přípravě nové ofenzívy 2. a 3. ukrajinského frontu. Setkání se zúčastnili velitelé fronty Rodion Jakovlevič Malinovskij a Fjodor Ivanovič Tolbuchin. Přítomen byl také zástupce velitelství na jihozápadě Semjon Konstantinovič Timošenko.

Podle memoárů S. M. Shtemenka byla vrcholem plánu operace Iasi-Kišiněv myšlenka masivních bočních útoků s cílem obklíčit a zničit mocnou nepřátelskou skupinu Kišiněv. Německé velení očekávalo hlavní útok nepřítele ve směru Kišiněv a soustředilo na něj hlavní síly Wehrmachtu a nejschopnějších německých divizí. Kromě toho byly jednotky umístěny kompaktně v taktické zóně.

To znamená, že německé velení doufalo, že uhasí nejsilnější sovětský první úder v mělkých hloubkách. Němci zřejmě plánovali, že pokud půjde špatně, budou moci ustoupit na pozice, které připravovali v hloubi obrany. K odražení útoků sovětských armád se zároveň na Kišiněvě nacházely i hlavní německé operační zálohy. Pravda, byly malé a skládaly se ze dvou pěších a jedné tankové divize.

Slabší rumunské armády se bránily na křídlech Kišiněvské skupiny. Rumuni byli v bojových vlastnostech mnohem horší než Němci. Rumunští vojáci byli výrazně hůře vyzbrojeni, vycvičeni a zásobeni. Podle sovětské rozvědky byla morálka rumunských vojáků velmi nízká. Mnoho vojáků i celých jednotek bylo unaveno porážkami, vysokými ztrátami a byli proti válce a Němcům.

Velitelství proto na jednání dospělo k závěru, že nejlepší variantou by byly boční útoky s cílem v krátké době obklíčit a zničit hlavní síly skupiny armád „Jižní Ukrajina“ v oblasti Kišiněv. Prvním úkolem bylo dosáhnout překvapení při zahájení ofenzívy a vysoké rychlosti postupu Rudé armády. Bylo nutné provést přechody přes řeku Prut, než je nepřítel stačil použít. K tomu bylo nutné postupovat rychlostí alespoň 25 km najednou.

Aby byl zajištěn rychlý průlom obrany německo-rumunských jednotek, bylo rozhodnuto oslabit všechny sekundární sektory 2. a 3. ukrajinského frontu a vytvořit tak obrovskou výhodu v průlomových oblastech. Také samotné průlomové oblasti byly značně zredukovány (na 2. ukrajinském frontu – 16 km, na 3. ukrajinském frontu – 18 km), čímž se prudce zvýšila hustota dělostřelecké palby.

Vysoká hustota dělostřelectva zaručovala rychlý průlom nepřátelské obrany a rozvoj úspěchu do hloubky až k přechodům na řece Prut. Fronty byly požádány, aby použily tankové, mechanizované a jezdecké formace poté, co prolomily obranu nepřítele, aby rozvinuly ofenzívu v operační hloubce a rychle obsadily přechody na řece. Rod, na překročení řeky. Siret. Stalin zaznamenal velký politický význam této operace. Mělo to ovlivnit politiku Rumunska a vést k jeho vystoupení z hitlerovské koalice.

Situaci usnadnila skutečnost, že metodika sovětského velitelství – „stalinistické údery“, které byly důsledně vedeny nejprve jedním směrem a poté druhým, se zcela ospravedlnila. Běloruská (operace Bagration) a Lvov-Sandomierz byly u konce (skončily 29. srpna), ofenzíva sovětských vojsk v těchto směrech ustrnula. Německé velení narychlo zalepilo díry, obnovilo zhroucenou frontovou linii, narychlo přesunulo jednotky z Německa, západní Evropy a relativně klidných úseků východní fronty.

Z toho od konce června do 13. srpna bylo z Moldavska staženo 12 divizí. Mezitím sovětské armády odpočívaly a byly doplněny živou silou a technikou. 2. ukrajinský front maršála Malinovského a 3.

ukrajinský front maršála Tolbuchina se připravily na novou ofenzívu.

Němečtí vojáci zajatí jednotkami Rudé armády u města Iasi

Zhoršení pozice německé skupiny

Příprava sovětských armád na novou ofenzívu zůstala pro Němce úplným tajemstvím. Německá a rumunská rozvědka objevila některá přeskupení sovětských jednotek, zásoby munice a další hrozivé známky blížící se nepřátelské ofenzívy.

Sovětské velení však přesto dokázalo Němce oklamat. Za tímto účelem byly spuštěny dezinformace o připravované místní operaci, která bude zaměřena na vyrovnání fronty a dobytí Kišiněva. Směrem na Kišiněv začaly v rádiu blikat volací znaky „čerstvých jednotek“. Demonstrativně prováděli průzkum, a to i v boji. Německé velení věřilo. Dostupné rezervy byly staženy směrem ke Kišiněvu.

Také chování rumunské elity vyvolalo velké znepokojení u velení skupiny armád „Jižní Ukrajina“. Doprovod rumunského krále Mihaie I. aktivně hledal způsoby sblížení s mocnostmi protihitlerovské koalice. V srpnu uzrálo spiknutí proti Antonescovi, vedené králem. V případě velké sovětské ofenzívy plánovali spiklenci buď přesvědčit diktátora, aby uzavřel příměří se Sovětským svazem, nebo ho zatkout.

Dne 3. srpna poslal velitel skupiny armád Jižní Ukrajina Johannes Friesner, který obdržel informaci, že diktátor Antonescu může být kdykoli svržen, dopis Hitlerovi. Navrhl podrobit si všechna vojska a vojenské instituce v Rumunsku. Řekl také, že pokud zaznamenáme nepokoje mezi rumunskými jednotkami na frontě, je nutné okamžitě zahájit stahování armádní skupiny k linii na řece Prut a dále k linii Galati, Focsani a ostruhy Východní Karpaty.

Hitler a Keitel takové povolení nedali. Nedali Friesnerovi práva vrchního velitele.

Pravda, Ribbentrop navrhl zavést do Bukurešti tankovou divizi, aby uklidnil rumunské vedení. Na východní frontě ale žádné volné tankové divize nebyly. Poté navrhli vyslat do rumunského hlavního města 4. policejní divizi SS z Jugoslávie, ale Jodl byl proti této myšlence. Domníval se, že jednotky SS jsou nezbytné pro boj se srbskými partyzány a nemá smysl oslabovat německé jednotky v této oblasti.

Obecně by Friesnerova myšlenka stažení vojsk k řece Prut mohla zabránit porážce skupiny armád Jižní Ukrajina, i když by nezabránila vystoupení Rumunska z nacistické koalice.

Rumunská dívka obvazuje zraněného rudoarmějce poblíž německého vozu Kfz. 69. 30. srpna 1944

Koncepce operace a sil SSSR

Sovětské velení se rozhodlo zahájit hlavní útoky na boky německé skupiny, na dva úseky fronty daleko od sebe. Do operace se zapojily síly 2. a 3. ukrajinského frontu, Černomořská flotila pod velením admirála F. S. Okt'abrského a Dunajská vojenská flotila kontradmirála S. G. Gorškova. 2. ukrajinský front měl udeřit severozápadně od Yassy, 3. ukrajinský front – jižně od Bendery (Suvorovská hora).

Jednotky front musely prolomit obranu nepřítele a rozvinout ofenzívu ve směrech sbíhajících se k oblasti Hushi – Vaslui – Falcui, aby obklíčily a poté zničily hlavní síly nepřátelské skupiny Kišiněv. Poté musela sovětská vojska rychle rozvinout ofenzívu hluboko na rumunské území v obecném směru Focsani, Izmail, zabránit nepříteli v odchodu za Prut a Dunaj a zajistit pravé křídlo úderné síly z Karpat.

Černomořská flotila měla podporovat pobřežní křídlo 3. ukrajinského frontu, narušit námořní komunikaci, porazit nepřátelské námořnictvo a s pomocí letectví zaútočit na námořní základny v Sulině a Konstantě.

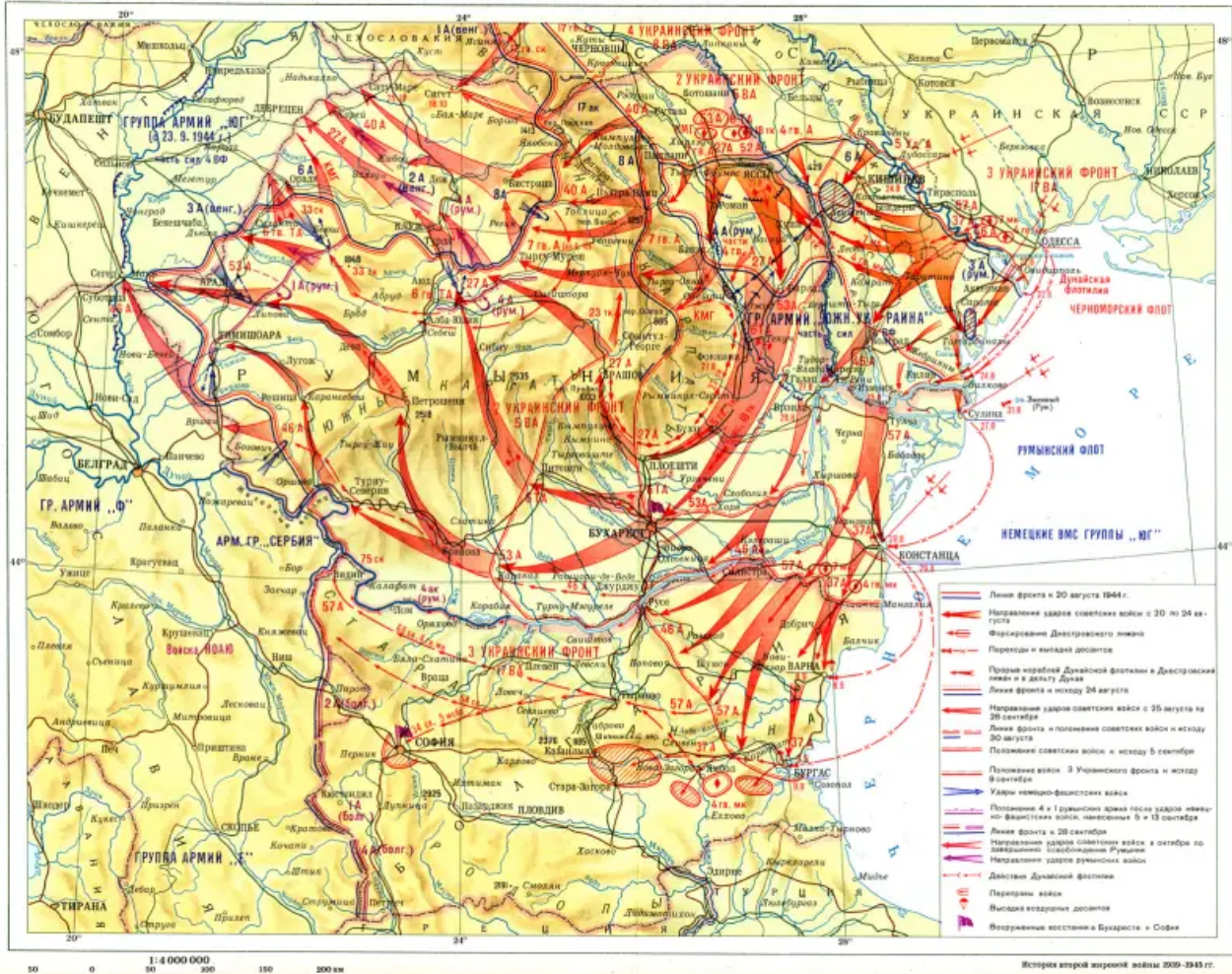

Tanky T-34 z 27. samostatné gardové tankové brigády s jednotkami v pancéřování během přípravy na operaci Iasi-Kišinev. Fotografie je mylně připisována bitvám o Kursk Bulge. Výroba T-34 s velitelskou kupolí byla zahájena 1. července 1943, první tanky tohoto typu do bojů u Kurska a Orla prostě nemohly vstoupit do armády.

Úderná skupina 2. ukrajinského frontu zahrnovala 3 kombinované zbraně (7. gardová, 27. a 52. armáda) a jednu tankovou armádu (6. tanková armáda).

Kromě toho měla fronta řadu mobilních formací – 18. samostatný tankový sbor a jezdecko-mechanizovanou skupinu (zahrnoval 5. gardový jezdecký sbor a 23. tankový sbor). Malinovskij také velel 40., 4. gardové armádě a 5. letecké armádě.

ЯСКО-КИШИНЕВСКАЯ ОПЕРАЦИЯ. ОСВОБОЖДЕНИЕ РУМЫНИИ И БОЛГАРИИ. 20 августа–25 октября 1944 г.

Otřesová skupina 3. ukrajinského frontu zahrnovala tři kombinované armády – 5. údernou, 57. a 37. armádu. Součástí fronty byla také 46. armáda, 7. mechanizovaný a 4. gardový mechanizovaný sbor. Přední jednotky byly ze vzduchu podporovány 17. leteckou armádou.

Celkem sovětské jednotky čítaly více než 920 tisíc vojáků a velitelů, 1,4 tisíce tanků a samohybných děl, 16,7 tisíc děl a minometů, více než 1,7 tisíce letadel. Podle jiných zdrojů více než 1,2 milionu lidí, více než 1,8 tisíce tanků a samohybných děl, 16 tisíc děl a minometů, 2,2 tisíce letadel. Letectví Černomořské flotily sestávalo z asi 700 letadel. Černomořská flotila (včetně dunajské flotily) se skládala z 1 bitevní lodi, 4 křižníků, 6 torpédoborců, 30 ponorek a 440 dalších lodí a plavidel.

Vojáci 3. ukrajinského frontu obědvají v polní kuchyni v Moldavsku.
20. srpna 1944

Jednotky 49. gardové střelecké divize na pochodu během operace Iasi-Kišinev. Moldavsko, konec srpna 1944.

Německo

Před Rudou armádou bránila frontu skupina armád „Jižní Ukrajina“. Zahrnovala dvě armádní skupiny: ve směru Iasi – skupinu Wöhler (zahrnovala 8. německou a 4. rumunskou armádu a 17. německý armádní sbor) a ve směru Kišiněv – Dumitrescu (6. německá a 3. rumunská armáda). Ze vzduchu byla skupina armád Jižní Ukrajina podporována 4. leteckou flotilou.

Celkově armádní skupinu tvořilo 25 německých (z toho 3 tankové a 1 motorizovaná), 22 rumunských divizí a 5 rumunských pěších brigád. Německo-rumunské jednotky čítaly 643 tisíc vojáků a důstojníků v bojových jednotkách (celkem asi 900 tisíc lidí), více než 400 tanků a samohybných děl, 7,6 tisíce děl a minometů, více než 800 bojových letadel.

Do srpna 1944 měli Němci a Rumuni na území Moldavské SSR a Rumunska připravený hluboký obranný systém s dobře vyvinutými inženýrskými stavbami. Zóna taktické obrany se skládala ze dvou pruhů a její hloubka dosahovala 8–19 kilometrů. Za ní, ve vzdálenosti 15–20 kilometrů od frontové linie, podél hřebene Mare probíhala třetí obranná linie („Trajanská“ linie). Na západních březích řek Prut a Siret byly vytvořeny dvě obranné linie. Mnohá města, včetně Kišiněva a Iasi, byla připravena na všestrannou obranu a proměnila se ve skutečné opevněné oblasti.

Německý tahač RSO táhne 75mm protitankové dělo PaK 40 přes náměstí Unirii v Iasi. V rámu je vidět pomník Alexandra Ioana Cuzy. Jaro 1944

Obranný průlom

19. srpna 1944 prováděl 2. a 3. ukrajinský front průzkum v platnosti. Ráno 20. srpna začala dělostřelecká příprava, sovětské letectví zahájilo silné útoky na nepřátelská obranná centra, velitelství a nahromadění nepřátelské techniky. V 7:40 přešla sovětská vojska podporovaná dělostřeleckou palbou do útoku. Postup pěchoty a blízkých podpurných tanků byl podporován i útoky útočných letadel, která útočila na nepřátelská palebná postavení a pevnosti.

Podle svědectví zajatců byly dělostřelecké a letecké údery významným úspěchem. V průlomových oblastech byla první linie německé obrany téměř úplně zničena. Kontrola na úrovni prapor-pluk-divize byla ztracena. Některé německé divize ztratily v první

den bojů až polovinu svého personálu. Tento úspěch byl způsoben vysokou koncentrací palebné síly v průlomových oblastech: až 240 děl a minometů a až 56 tanků a samohybných děl na 1 km fronty.

Tankisté 71. tankového pluku 5. gardového kozáckého sboru Don Cavalry na tanku M4 Sherman v rumunské vesnici východně od Iasi. srpna 1944

Německá obrana nedokázala zastavit útočný impuls sovětských armád. Úderná skupina 2. ukrajinského frontu prolomila hlavní linii nepřátelské obrany. V poledne prolomila 27. armáda pod velením Trofimenka také druhou linii nepřátelské obrany. Sovětské velení přivedlo do průlomu 6. tankovou armádu pod velením Kravčenka.

Poté, jak přiznal velitel skupiny armád Jižní Ukrajina generál Friesner, „začal neuvěřitelný chaos“ v řadách německo-rumunských jednotek. Německé velení se pokusilo zastavit postup sovětských

jednotek a zvrátit vývoj bitvy, do bitvy byly vrženy operační zálohy – tři pěší a tankové divize.

Německé protiútoky nedokázaly situaci změnit; pro plnohodnotný protiútok bylo málo sil a kromě toho sovětské jednotky již byly schopny na takové nepřátelské akce dobře reagovat. Malinovského jednotky dosáhly Iasi a zahájily bitvu o město.

Hned první den ofenzívy tak naše jednotky prolomily obranu nepřítele, přivedly do bitvy druhý sled a úspěšně rozvinuly ofenzívu. Šest nepřátelských divizí bylo poraženo. Sovětské armády dosáhly třetí linie nepřátelské obrany, která probíhala po zalesněném hřebeni Mare.

Úspěšně postoupily i jednotky 3. ukrajinského frontu, které se vklínily do nepřátelské obrany na styku 6. německé a 3. rumunské armády. Do konce prvního dne ofenzívy prolomily formace 3. ukrajinského frontu hlavní linii nepřátelské obrany a začaly prorážet druhou linii. Vznikly tak příznivé možnosti pro izolaci jednotek 3. rumunské armády s cílem její následné destrukce.

Солдаты во главе с сержантом П. П. Гримасовым ведут разведку минных полей северо-западнее города Яссы. Август 1944 г.

Sovětští sapéři provádějí průzkum minového pole před útokem na nepřátelské pozice. srpna 1944

Pokračování...

Continue Reading

Previous Jak Žukov porazil skupinu armád Jih na pravém břehu